

Nr 30

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin, m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 8 mars 1963 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 90, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) förordning angående ändring i förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin;
- 2) förordning om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521); samt
- 3) förordning om ändring i tulltaxan den 12 september 1958 (nr 475).

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här återges följande.

I propositionen föreslås höjning av de sedan februari 1958 oförändrade skatterna på spritdrycker och vin. Den nu förordade skatthöjningen på spritdrycker medför en prisökning om ca 15 procent på de vanligare sorterna. Detta anknyter till den allmänna prisutvecklingen sedan början av år 1958. Renat brännvin stiger i pris med drygt 3 kronor per helbutelj (från 21: 60 till ca 25 kr.).

Den tekniska utformningen av spritbeskattningen föreslås ändrad och skatteskalen mera direkt anpassad till alkoholhalten hos dryckerna.

Skatthöjningarna på vin beräknas medföra en ökning av priset per helbutelj med 1 à 2 kronor för starkviner och 50 öre à 1 krona för lättviner. Detta motsvarar 10 à 15 procent resp. 5 à 15 procent.

I propositionen föreslås vidare att utskänkningskatten avskaffas och den särskilda prisregleringen i fråga om spritutskänkningskatten slopas. Även regleringen av utskänkningspriset på starköl föreslås borttagen.

De föreslagna skatthöjningarna kan beräknas ge 60 miljoner kronor i intäkter per år. Någon effekt på innevarande budgetår torde dock icke uppkomma. Avskaffandet av utskänkningskatten medför ett inkomstbortfall för statsverket om ca 17 miljoner kronor per år.

Skatteförslagen avses träda i kraft så snart av riksdagen beslutade författningsändringar utkommit av trycket.

De ovannämnda *författningsförslagen* är av följande lydelse.

Förslag

till

Förordning

angående ändring i förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin

Härigenom förordnas *dels* att 1 § samt 2 § 1 och 3 mom. förordningen den 24 maj 1957 om skatt på sprit och vin¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels* att rubrikerna före 2 och 5 §§ samma förordning skola utgå, *dels* ock att 5—24 §§ nämnda förordning skola upphöra att gälla.

(Nuvarande lydelse)

1 §.

Till staten skall enligt bestämmelserna i denna förordning erläggas omsättningsskatt för sprit och vin *samt för spritdrycker därjämte utskänningsskatt.*

2 §.

1 m o m. *Omsättningsskatt* upptages vid detaljhandelsbolagets inköp av sprit och vin och utgår, där ej annat i 2 mom. stadgas,

a) för sprit *dels* med en grundavgift av 11 kronor 60 öre för liter, om spritens alkoholhalt överstiger 40 volymprocent, 10 kronor 40 öre för liter, om alkoholhalten är lägst 35 volymprocent och högst 40 volymprocent, 8 kronor 50 öre för liter, om alkoholhalten är lägst 30 volymprocent men understiger 35 volymprocent samt 8 kronor, om alkoholhalten understiger 30 volymprocent, och *dels* med en procentavgift motsvarande 50 procent av utminuteringspriset; samt

b) för vin, *vars* alkoholhalt överstiger 14 volymprocent (starkvin), *dels* med en grundavgift av 2 kronor för liter och *dels* med en procentavgift motsvarande 37 procent av utminuteringspriset samt för annat vin (lättvin) med en procentavgift motsvarande 36 procent av utminuteringspriset.

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Till staten skall enligt bestämmelserna i denna förordning erläggas omsättningsskatt för sprit och vin.

2 §.

1 m o m. *Skatten* upptages vid detaljhandelsbolagets inköp av sprit och vin och utgår, där ej annat i 2 mom. stadgas,

a) för sprit *dels* med en grundavgift för liter motsvarande 30 öre för varje hel volymprocent alkohol, dock minst 9 kronor, *dels* med en procentavgift motsvarande 50 procent av utminuteringspriset; samt

b) för vin *dels* med en grundavgift, såvitt avser vin med en alkoholhalt överstigande 14 volymprocent (starkvin), av 2 kronor 40 öre för liter och, såvitt avser annat vin (lättvin), av 24 öre för liter *dels* med en procentavgift motsvarande 36 procent av utminuteringspriset.

¹ Senaste lydelse av 1 § samt 2 § 1 och 3 mom. se 1961:182.

(Nuvarande lydelse)

Utminuteringspriset utgöres — —
— varornas utminutering.

3 m o m. För teknisk sprit som av annan än detaljhandelsbolaget inköpes hos partihandelsbolaget eller som införes till riket för att användas i denaturerat skick för tillverkning av varor hänförliga till tulltaxenummer 22.09 C, 33.04 A och 33.06 A eller ock i odenaturerat skick skall omsättningskatt utgå med 2 kronor 70 öre för liter. Sådan skatt skall dock icke utgå för odenaturerad teknisk sprit, som under särskild kontroll skall användas för annat ändamål än tillverkning av *nyss angivna* varor. *Skatt skall ej heller utgå för odenaturerad teknisk sprit, som skall användas för tillverkning av apoteksvaror eller är avsedd att av apotek utlämnas mot vederbörligt recept.*

(Föreslagen lydelse)

Utminuteringspriset utgöres — —
— varornas utminutering.

3 m o m. För teknisk sprit som av annan än detaljhandelsbolaget inköpes hos partihandelsbolaget eller som införes till riket för att användas i denaturerat skick för tillverkning av varor hänförliga till tulltaxenummer 22.09 C, 33.04 A och 33.06 A eller ock i odenaturerat skick skall omsättningskatt utgå med 2 kronor 70 öre för liter. Sådan skatt skall dock icke utgå för odenaturerad teknisk sprit, som

a) under särskild kontroll skall användas för annat ändamål än tillverkning av varor hänförliga till ovan angivna tulltaxenummer;

b) skall användas för tillverkning av läkemedel, för vilka läkemedelsförordningens bestämmelser gälla, eller för tillverkning av sådant medel som avses i 1 § 3 mom. första stycket läkemedelsförordningen; eller

c) är avsedd att av apotek utlämnas mot vederbörligt recept.

Denna förordning träder i kraft, såvitt avser 2 § 3 mom. den 1 januari 1964 och i övrigt dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. De tidigare bestämmelserna skola alltjämt äga tillämpning beträffande förhållanden, som hänföra sig till tiden före ikraftträdandet.

Förslag

till

Förordning

om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521)

Härigenom förordnas, att 41 och 41 a §§ samt 57 § 2 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

41 §.

Beträffande överlåtelse — — — avtal upprättas.

Är ej — — — svenska flygplatser. Vid överlåtelse skall bolaget, med iakttagande av de föreskrifter kontrollstyrelsen utfärdar, meddela bestämmelser rörande prissättning på utskänkta spritdrycker och starköl, så ock rörande vad därmed äger samband.

41 a §.

Priset på utskänkta spritdrycker skall motsvara utminuteringspriset för varan jämte därå belöpande utskänkningskatt.

I samband med utskänkningskattens erläggande äger utskänkningsinnehavaren av staten åtnjuta ersättning för kostnader i samband med utskänkningen. Härom meddelas särskilda bestämmelser av Konungen.

57 §.

2 m o m. Den som — — — föreskrifter härom.

Rörelseidkare som nyss sagts skall vidare på begäran hålla sina handelsböcker med tillhörande verifikationer tillgängliga för intendenten eller för person som förordnats av denne.

(Föreslagen lydelse)

41 §.

Beträffande överlåtelse — — — avtal upprättas.

Är ej — — — svenska flygplatser.

41 a §.

Priset på rusdrycker må vid utskänkning icke sättas lägre än utminuteringspriset för varan.

Rusdrycker skola vid utskänkning åsättas sådana priser, att förtäring av drycker med högre alkoholhalt icke främjas.

57 §.

2 m o m. Den som — — — föreskrifter härom.

Rörelseidkare som nyss sagts skall vidare på begäran hålla sina handelsböcker med tillhörande verifikationer tillgängliga för intendenten eller för person, som förordnats av denne, ävensom lämna kontrollstyrelsen statistiska uppgifter.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Senaste lydelse av 41 § se 1957: 212; 41 a § tillagd genom samma författning.

Förslag

till

Förordning

om ändring i tulltaxan den 12 september 1958 (nr 475)

Härigenom förordnas, att tulltaxan den 12 september 1958 skall i angiven del erhålla ändrad lydelse på sätt framgår av härvid fogad bilaga.

Denna förordning träder i kraft, såvitt avser spritdrycker och viner vilka införas i den ordning som avses i 12 § 4 mom. h) rusdrycksförsäljningsförordningen, den 1 oktober 1963, och i övrigt dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Bilaga

Kap. 22. Drycker, alkohol och ättika

A n m. För spritdrycker eller viner, vilka införas i den ordning som avses i 12 § 4 mom. c) rusdrycksförsäljningsförordningen, skall, där tullfrihet ej åtnjutes, tull utgå med följande belopp, räknat för helbutelj om 75 centiliter:

Cognac	40:—
Armagnac, brandy och eau-de-vie	36:—
Whisky	32:—
Andra spritdrycker, ej hänförliga till tulltaxenr 22.08	28:—
Vin:	
Musserande:	
champagne	14:—
annat	10:—
andra slag med en alkoholhalt:	
överstigande 14 volymprocent	10:—
icke överstigande 14 volymprocent	6:—

För spritdrycker eller viner, vilka införas i den ordning som avses i 12 § 4 mom. h) rusdrycksförsäljningsförordningen, skall, där tullfrihet ej åtnjutes, tull utgå med av partihandelsbolaget för rusdrycker fastställt belopp, motsvarande:

- 1) tull enligt vad i kap. 22 sägs;
- 2) omsättningskatt enligt 2 § 1 mom. förordningen om skatt på sprit och vin; samt
- 3) allmän varuskatt.

Till utskottet har hänvisats följande *i anledning av propositionen väckta motioner*, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 641 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 795 av herr *Rimmerfors m. fl.*, vari hemställts,

1) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning rörande principerna för alkoholbeskattningen med beaktande av anförda synpunkter och med inriktning på att förslag med anledning av utredningens resultat skall kunna föreläggas 1964 års riksdag;

2) att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag om utskänkningsskattens slopande liksom samtliga därtill anknutna förslag och sålunda besluta bibehålla nu gällande regler på detta område; samt

3) att riksdagen måtte besluta en höjning av beskattningen på sprit och vin med ca 25 % och som följd härav — med avslag på Kungl. Maj:ts förslag till ny lydelse av 2 § 1 mom. a) och b) förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin samt 2 § 3 mom. samma förordning — antaga *dels* följande, med A) betecknade förslag till lydelse av nämnda författningssamling, *dels* följande, av den av motionärerna föreslagna lydelsen av 2 § 1 mom. nämnda skatteförordning betingade, med B) betecknade förslag till ändring av bilagan till tulltaxan den 12 september 1958 (nr 475):

A)

Förslag

till

Förordning

angående ändring i förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin

Häriigenom förordnas, att 2 § 1 och 3 mom. förordningen den 24 maj 1957 om skatt på sprit och vin skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

2 §.

1 mom. Omsättningsskatt upptages vid detaljhandelsbolagets inköp av sprit och vin och utgår, där ej annat i 2 mom. stadgas,

a) för sprit dels med en grundavgift för liter motsvarande 30 öre för varje hel volymprocent alkohol, dock minst 9 kronor, dels med en procentavgift motsvarande 54 procent av utminuteringspriset; samt

b) för vin dels med en grundavgift, såvitt avser vin med en alkoholhalt överstigande 14 volymprocent (starkvin), av 3 kronor 60 öre för liter och, såvitt avser annat vin (lättvin), av 48 öre för liter, dels med en procentavgift motsvarande 36 procent av utminuteringspriset.

*3 mom.*¹ För teknisk sprit som av annan än detaljhandelsbolaget inköpes hos partihandelsbolaget eller som införes till riket för att användas i denatu-

¹ Samma lydelse som föreslagits i proposition nr 90/1963.

rerat skick för tillverkning av varor hänförliga till tulltaxenummer 22.09 C, 33.04 A och 33.06 A eller ock i odenaturerat skick skall omsättningskatt utgå med 2 kronor 70 öre för liter. Sådan skatt skall dock icke utgå för odenaturerad teknisk sprit, som

- a) under särskild kontroll skall användas för annat ändamål än tillverkning av varor hänförliga till ovan angivna tulltaxenummer;
- b) skall användas för tillverkning av läkemedel, för vilka läkemedelsförordningens bestämmelser gälla, eller för tillverkning av sådant medel som avses i 1 § 3 mom. första stycket läkemedelsförordningen; eller
- c) är avsedd att av apotek utlämnas mot vederbörligt recept.

Bestämmelserna om ikraftträdande desamma som föreslagits i proposition nr 90/1963.

B)

*Förslag
till
Förordning*

om ändring i tulltaxan den 12 september 1958 (nr 475)

Härigenom förordnas, att tulltaxan den 12 september 1958 skall i angiven del erhålla ändrad lydelse på sätt framgår av härvid fogad bilaga.

Bestämmelserna om ikraftträdande desamma som föreslagits i proposition nr 90/1963.

Bilaga

Kap. 22. Drycker, alkohol och ättika

Anm. För spritdrycker eller viner, vilka införs i den ordning som avses i 12 § 4 mom. c) rusdrycksförsäljningsförordningen, skall, där tullfrihet ej åtnjutes, tull utgå med följande belopp, räknat för helbutelj om 75 centiliter:

Cognac	44: —
Armagnac, brandy och eau-de-vie	40: —
Whisky	36: —
Andra spritdrycker, ej hänförliga till tulltaxenr 22.08	32: —
Vin:	
Musserande:	
champagne	14: —
annat	10: —
andra slag med en alkoholhalt:	
överstigande 14 volymprocent	11: —
icke överstigande 14 volymprocent	6: —

För spritdrycker eller viner, vilka införas i den ordning som avses i 12 § 4 mom. h) rusdrycksförsäljningsförordningen, skall, där tullfrihet ej åtnjutes, tull utgå med av partihandelsbolaget för rusdrycker fastställt belopp, motsvarande:

- 1) tull enligt vad i kap. 22 sägs;
- 2) omsättningskatt enligt 2 § 1 mom. förordningen om skatt på sprit och vin; samt
- 3) allmän varuskatt.

II) de likalydande motionerna I: 643 av fru *Hamrin-Thorell m. fl.* och II: 794 av herr *von Friesen m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta om sådan ändring av skatten på spritdrycker och vin, att dessa drycker beskattas enligt till motionerna fogad bilaga;

III) de likalydande motionerna I: 644 av herr *Virgin m. fl.* och II: 793 av herr *Cassel m. fl.*, vari hemställts,

- 1) att riksdagen måtte besluta

dels sådan ändring i 2 § av det vid propositionen nr 90 fogade förslaget till förordning angående ändring i förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin, att den i propositionen angivna principen om beskattning enligt en glidande skala i anknytning till alkoholhalten hos dryckerna godtages men denna erhåller en sådan utformning att den nuvarande allmänna prisnivån i fråga om sprit och vin bibehålles,

dels motsvarande ändringar i tulltaxans bestämmelser om schablontull för spritdrycker och vin, som införas av resande; samt

- 2) att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderlig författningstext;

IV) motionen I: 642 av herrar *Gustaf Elofsson* och *Yngve Nilsson*, vari hemställts,

- 1) att riksdagen måtte besluta, att grundavgiften för spritdrycker skall fastställas till 28 öre för varje hel volymprocent alkohol, dock minst 9 kronor för liter; samt

- 2) att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga ändringar i förordningen om skatt på sprit och vin samt i tulltaxan; ävensom

V) motionen II: 752 av herr *Lundberg*, vari hemställts,

- 1) att riksdagen måtte besluta, att av inkomsterna på den föreslagna höjningen av spritskatten till anslag åt landstingen för en utbyggd nykterhetsvårdande verksamhet avsätta 30 milj. kronor, samt alternativt,

- 2) att, därest riksdagen beslutar avslå detta anslag till landstingen, riksdagen måtte besluta avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 90.

Till behandling i detta sammanhang har utskottet jämväl upptagit följande vid riksdagens början väckta, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 511 av herrar *Bengtson* och *Per-Olof Hanson* samt II: 634 av herr *Wiklund m. fl.*, vari hemstälts, att riksdagen måtte besluta en höjning av beskattningen av rusdrycker, tillräcklig att pressa konsumtionen av sådana drycker nedåt, samt att vederbörande utskott måtte utforma författningstext i överensstämmelse med förenämnda yrkande;

2) motionen II: 302 av herr *von Friesen* och fröken *Elmén*, vari hemstälts, »att riksdagen måtte begära hos Kungl. Maj:t att skyndsamt låta verkställa en utredning om avskaffandet av skatten på läskedrycker, bordsvatten och alkoholfritt vin»; ävensom

3) motionen II: 440 av herrar *Svensson* i Kungälv och *Zetterberg*, vari hemstälts, att riksdagen måtte besluta om sådan ändring i prissättningen av vin- och spritpriserna, som i motionen angivits, samt att utskottet måtte utarbeta förslag i ämnet.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 642, II: 302, II: 440, II: 634, II: 752, II: 793, II: 794 och II: 795.

Rörande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen hänvisar utskottet till ovannämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen härutinnan återfinnes under följande rubriker å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen

Gällande ordning, s. 6—7.

Departementschefen, s. 7—12.

Av innehållet i de vid riksdagens början väckta motionerna må här återges följande.

Till stöd för yrkandet om höjning av skatten på rusdrycker anföres i *motionerna I: 511 och II: 634* i huvudsak följande. Riksdagen synes i samband med godkännandet av 1962 års bevillningsutskotts betänkande nr 61 ha givit uttryck för den uppfattningen, att det i första hand ankommer på Kungl. Maj:t att taga erforderliga initiativ till ändrade skattesatser på alkoholområdet. Detta sammanfaller med motionärernas mening och har också länge varit praxis. Om Kungl. Maj:t inte framlägger förslag till de skatteåtgärder, som redan på grund av den genom löneutvecklingen efter 1958 starkt ökade köpkraften påkallas för att hämma alkoholkonsumtionen och återställa alkoholdryckernas realpris samt därutöver pressa konsumtionen tillbaka, är det den naturliga ordningen, att bevillningsutskottet begagnar sin initiativrätt. De nu

angivna båda vägarna för aktualisering av frågor rörande förändring av alkoholbeskattningen är självfallet betingade av den av kända skäl ömtåliga beskaffenheten av detta beskattningsområde.

Det kan enligt motionärernas mening inte vara nog att realpriset på rusdrycker återställas och konsumtionen av sådana drycker härigenom endast bromsas för att stanna vid ett läge, som inte kommer att medföra en verklig nedpressning av konsumtionen och en förbättrad folknykterhet. Skatteinstrumentet bör därför användas i klart nykterhetspolitiskt syfte genom sådan ökning av rusdrycksbeskattningen, att konsumtionskurvan vänder nedåt och beskattningen i fortsättningen vid behov justeras i samma syfte. Den skattehöjning, som erfordras för att detta syfte skall uppnås, är motionärerna inte i stånd att precisera. Motionärerna utgår dock ifrån att utskottet med hjälp av tillgänglig expertis kan beräkna den härför erforderliga storleken av skattehöjningen.

I *motionen II: 302*, vari hemställts om utredning angående skatten på alkoholfria drycker, anföres bl. a. Beskattningen av alkoholhaltiga och alkoholfria drycker har utformats under olika tidsperioder och under inflytande av vitt skilda önskemål och motiv. Nykterhetspolitiska synpunkter har endast delvis anlagts. När det gäller alkoholhaltiga drycker kan det i ett land där det råder statsmonopol på import, framställning och försäljning av sådana drycker, ifrågasättas om det över huvud taget är rimligt att uppdelna beskattningen i tullar, tillverkningsavgifter, avgifter i kronor per liter och avgifter i procent av det framkalkylerade priset. Det borde vara möjligt att på ett enkelt sätt fastställa skattesatserna i kronor per liter på de alkoholhaltiga dryckerna under hänsynstagande till deras berusningseffekt. Samtidigt bör man beakta önskvärdheten av att bruket av goda, helt alkoholfria drycker stimuleras.

En i motionen intagen uppställning utvisar några resultat av det nuvarande beskattningssystemet. Därav framgår bl. a. att de alkoholfria dryckerna beskattas nära tre gånger så högt per liter som lättöl. Det är enligt motionärernas mening angeläget att främja övergången från starkare alkoholdrycker till svagare och framför allt från alkoholhaltiga drycker av alla slag till alkoholfria drycker. Som ett första steg i denna riktning bör åtgärder vidtagas för att i prishänseende höja de helt alkoholfria dryckernas konkurrenskraft.

Som motivering för yrkandet om höjning av vin- och spritpriserna i *motionen II: 440* framhålles att vin- och spritpriserna sedan lång tid tillbaka i huvudsak följt förändringarna i fråga om den genomsnittliga timlönen för industriarbetare. Under de senaste åren har emellertid någon justering ej skett av vin- och spritpriserna som motsvarar löneuppgången. Resultatet är att alkoholdrycker relativt sett sjunkit i pris under dessa år. Någon stimulans till ökad förbrukning kan givetvis icke ur sociala synpunkter anses önskvärd. Motionärerna anser därför en prishöjning nödvändig, om inte allvarliga skadeverkningar skall uppstå.

Av innehållet i de i anledning av propositionen väckta motionerna må här återges följande.

I *motionerna I: 641 och II: 795* framhålles att rusdryckskonsumtionen under 1962 fortsatt att stiga och att de positiva och förebyggande åtgärderna i nykterhetspolitiken därför måste utbyggas. De ekonomiska resurser, som av statsmakterna ställts till förfogande för sådana åtgärder, är enligt motionärerna otillräckliga. Beskattningen fyller en viktig funktion i de nykterhetspolitiska strävandena som ett värdefullt stöd åt de positiva åtgärderna. I fråga om de allmänna principerna för alkoholbeskattningen hänvisar motionärerna till de vid riksdagens början väckta motionerna I: 511 och II: 634, vari påpekas att ett återställande av realpriserna på rusdrycker inte är tillräckligt. Snarare bör vid prissättningen hänsyn tas till inkomstutvecklingen. Motionärerna förordar en allmän utredning om rusdrycksbeskattningen, varvid bör övervägas en beskattning i proportion till alkoholstyrkan hos de olika dryckerna. I avvaktan på resultatet av en sådan utredning bör en prishöjning ske på renat brännvin och vin med 25 procent. Motionärerna framhåller emellertid att en prishöjning av 30 procent skulle vara bättre ägnad att förhindra de ökade alkoholinköp av särskilt ungdom, som kan förväntas bli resultatet av inkomstutvecklingen och den ökade köpkraften under 1963. Vid bedömningen av den förordade procentsatsen har motionärerna utgått från löneutvecklingen inom industrin fr. o. m. 1958 med beaktande av arbetstidsförkortningen under 1958, 1959 och 1960.

Den av motionärerna förordade höjningen hör i fråga om spritdrycker genomföras så att till den av departementschefen förordade grundavgiften lägges 54 procent av utminuteringspriset. I fråga om starkviner föreslås en fast avgift om 3 kronor 60 öre per liter och i fråga om lättviner en motsvarande avgift om 48 öre per liter. Procentavgiften för vin bör — såsom departementschefen föreslagit — utgöra 36 procent av utminuteringspriset.

I fråga om utskänkningskatten framhåller motionärerna, att utskänkingsutredningen i sitt betänkande SOU 1961: 52 förordat ett bibehållande tills vidare av utskänkningskatten och att — enligt vad motionärerna erfarit — flertalet remissinstanser anslutit sig till denna ståndpunkt. Med hänsyn härtill och till den ofullständiga motivering, som i propositionen lämnats för skattens avskaffande, anser motionärerna förevarande skattereform böra anstå. Förslag till en dylik alternativ åtgärd bör kunna utarbetas av den av motionärerna förordade utredningen.

Som motivering för yrkandet i *motionerna I: 643 och II: 794* anföres i huvudsak följande. Om beskattningen konsekvent skall användas för att förskjuta konsumtionen från alkoholstarkare drycker mot alkoholsvagare, bör en alkoholstarkare dryck alltid beskattas högre än en alkoholsvagare. Detta förverkligas om alkoholbeskattningen helt bindes till alkoholhalten. Alla drycker med samma alkoholhalt får därvid samma skatt. Värdeskattemomentet i beskattningen bör sålunda ej behållas. En sådan, endast till

alkoholhalten knuten beskattning, är ingen nyhet inom svensk nykterhetspolitik. Ölskatten har nämligen länge varit utformad på detta sätt.

Förslaget i propositionen har den begränsningen att anpassningen till alkoholhalten endast gäller den fasta avgiften och att denna anpassning endast gäller för drycker med mer än 30 procent alkohol. Ett stort antal inkomsekvenser i beskattningen skulle därför komma att kvarstå. Beträffande beskattningens allmänna höjd nämns att den i propositionen föreslagna höjningen på brännvinet, som ger de största sociala skadeverkningarna, förefaller alltför blygsam. En minst 20-procentig höjning på renat brännvin synes vara motiverad, bl. a. mot bakgrunden av den allmänna löne- och kostnadsutvecklingen.

I bilaga till motionerna anges sådana skattesatser för drycker med olika alkoholhalt att en starkare dryck konsekvent beskattas högre än en svagare. För 40 volymprocent alkohol har valts en skatt som är 20 procent högre än den nuvarande skattesatsen för renat brännvin. För samtliga övriga drycker har skattesatserna anpassats efter alkoholhalterna så att ingen dryck är skattemässigt gynnad eller missgynnad i förhållande till den nyssnämnda skattesatsen för 40 volymprocent och i förhållande till den nuvarande skatten på vanligt öl (2,8 viktprocent). Skattesatserna innebär högre skatt än enligt propositionen för de billigaste lättvinerna och de billigaste starkvinerna. De väsentligaste höjningarna enligt den framlagda skatteskalen gäller sålunda de ur nykterhetssynpunkt skadligaste dryckerna, d. v. s. brännvinsgruppen och de nyssnämnda vinerna. Genom att värdebeskattningen bortfaller blir däremot ej av kvalitetsskillnader betingade prisdifferenser föremål för särskild beskattning.

I *motionerna I: 644 och II: 793* framhålles bl. a. angelägenheten av att nykterhetspolitiken bedrivs på ett sådant sätt, att man i försöken att begränsa missbruk inte alltför hårt ingriper i det stora flertalet skötsamma medborgares privata konsumtionsvanor. Spritbeskattningen bör alltså inte ges sådan utformning, att människor med måttliga inkomster blir ekonomiskt alltför hårt pressade. De måste ha rätt att själva någorlunda fritt få pröva sin inställning och bestämma huruvida de vill vara absolutister eller inte. Spritpriserna är redan nu synnerligen höga. Skulle en ytterligare höjning av den allmänna nivån genomföras, kommer starkspriten i stor utsträckning att reserveras för stora inkomsttagare för vilka kostnaderna är utan betydelse, för personer som kan köpa obeskattad sprit på flyg och båtar samt kanske framför allt för ungdomar, som har betydande inkomster men ännu ingen försörjningsbörda. För de alkoholskadade har spriten så stor betydelse, att man starkt kan betvivla att priset har någon hämmande inverkan. Snarare måste man befara att dessa anser spritkostnaderna så oundgängliga att de hellre låter höjningen gå ut över sina familjer. Vidare framhålles att några statsfinansiella skäl för en allmän höjning av spritprisen inte föreligger för närvarande.

Motionärerna finner det riktigt att, såsom departementschefen föreslagit,

beskattningen anknytes till vederbörande spritdrycks alkoholhalt med en glidande skala. På längre sikt torde detta medverka till en avsevärd övergång från starksprit till lättare viner och öl. Motionärerna finner det också riktigt, att man nu slopar den för restauranger gällande särskilda regleringen av spritutskänkningsens ekonomiska villkor och att utskänknings-skatten avskaffas. Samtidigt bör också regleringen av utskänkningspriset för starköl slopas. Ett genomförande av dessa förslag skulle kunna få en betydande effekt nykterhetspolitiskt sett. Det synes väsentligt att åtgärder-na får verka vid oförändrad allmän prisnivå i fråga om spritdryckerna, så att möjligast tillförlitliga erfarenheter kan erhållas rörande deras betydelse.

Till stöd för yrkandet i *motionen I: 642* anföres att den allmänna sprit-prisnivån redan nu är så hög att en ytterligare höjning inte kan motiveras av nykterhetspolitiska skäl. Vad angår spritmissbrukarna ifrågasätter motionärerna, om den föreslagna höjningen har någon verklig betydelse. Det finns snarare anledning förmoda att dessa konsumenter skulle låta hela prishöjningen gå ut över annan konsumtion. Beträffande familjeförsörjare torde det bli familjen som sådan, som får begränsa sin konsumtion, även där det rör sig om de mest elementära levnadskostnaderna.

Från fiskal synpunkt är skattehöjningen varken motiverad eller angelägen, eftersom övriga statsinkomster är fullt tillräckliga för att täcka beräknade löpande utgifter. På grund härav motsätter sig motionärerna den föreslagna skattehöjningen men anser förslaget att ta bort utskänknings-skatten väl motiverat. Motionärerna delar även departementschefens uppfattning att en glidande skala bör tillämpas i fråga om spritbeskattningen med utgångspunkt från alkoholhalten. Under sådana förhållanden bör justeringar ske i de nuvarande skattebestämmelserna. Motionärerna föreslår för sin del, att grundavgiften för sprit fastställs till 28 öre i stället för av departementschefen föreslagna 30 öre för varje hel volymprocent alkohol, lägst 8 kronor 40 öre. Härigenom synes en tillräcklig säkerhetsmarginal tillskapas vad gäller statsinkomsterna.

I *motionen II: 752* anföres i huvudsak följande. För varje gång prishöjning skall vidtagas anförs nykterhetsfrämjande motiv, ehuru det finns starka skäl antaga att den icke har en konsumtionshämmande verkan hos dem, som verkligen behöver hjälp med ett alkoholproblem. Varje sprithöjning innebär, att man ytterligare fördjupar den sociala nöden, ångesten och hjälplösheten bland spritmissbrukets offer och deras familjer. Ur nykterhetssynpunkt måste man beklaga, att spritprisernas höjd är den alkoholvård som i stort sett bjuds spritens offer. Anslagen till alkoholforskning och alkoholsjukvård glöms alltför ofta bort, och spritprisdiskussionen förblindar både nykterister och andra så att man glömmer att hjälpa dem som verkligen behöver få hjälp. De höjda spritpriserna tillgrips som en avledande åtgärd, trots att både nykterister och andra borde veta, att det inte är höjda spritpriser, med därav följande social och ekonomisk pina för spritmissbrukarna och deras familjer, som behövs. Här måste gamla fördomar brytas och en

verklig alkoholforskning och alkoholsjukvård komma till stånd. Spritprishöjningen är ingen medicin, då det gäller att hjälpa och bota.

Om riksdagen av de ca 45 milj. kr., som den höjda spritskatten innebär, anslår 30 milj. kr. till en utbyggd alkoholistvård i landstingens regi, skulle snabba och effektivare åtgärder för att söka komma till rätta med vårdproblemet åstadkommas. När staten tar de många miljonerna i spritskatt, är det rimligt att staten betalar kostnaderna för en effektiv forskning och sjukvård på detta område men överlåter arbetsuppgiften på landstingen och de landstingsfria städerna. Även om ett tillskott av 30 milj. kr. kan förefalla blygsamt när det gäller forskning och sjukvård, kan ett sådant anslag till landsting och städer innebära att vissa relativt viktiga åtgärder för hjälp och vård av alkoholskadade kan vidtagas.

Skulle utskottet och riksdagen icke anse sig böra binda en del av den höjda skatten på föreslaget sätt måste det vara angeläget att riksdagen avslår propositionen. Om höjningen av skatten skall användas till andra utgifter, exempelvis de höjda försvarskostnaderna, finns det ingen anledning att överlåta denna börda på dem som använder sprit, utan den inkomsten bör tagas på den allmänna skatten. I varje fall bör inte spritskatten ges en nykterhetsfrämjande attityd.

Utskottets yttrande

I den föreliggande propositionen föreslås höjning av de sedan februari 1958 gällande skattesatserna för spritdrycker och vin. Riktpunkten för höjningen har varit den allmänna prisutvecklingen under mellantiden, motsvarande ca 15 procent. Härigenom skulle återställas den förskjutning, som successivt inträtt i prisrelationen mellan rusdrycker och andra konsumtionsvaror.

Vad särskilt angår spritdryckerna föreslås därvid att den fasta avgiften (grundavgiften) bestämmes till 30 öre per volymprocent alkohol. Den fasta avgiften, som nu är differentierad på fyra olika grupper, skulle alltså utformas efter en glidande skala, direkt anknyttande till alkoholhalten hos dryckerna. I fråga om spritdrycker innehåller förslaget en kompletterande bestämmelse om viss minimiavgift, nämligen 9 kronor per liter.

Syftet med propositionen är av nykterhetspolitisk art. I sådan avsikt föreslås att genom prissättningen på olika drycker främja övergången från starkare till svagare alkoholdrycker. I enlighet härmed upprätthålles inte konsekvent kravet på en 15-procentig höjning, då det gäller prissättningen på vin. För typvarorna av vin håller sig sålunda prisökningen inom marginaler mellan 10—15 procent i fråga om starkvin och mellan 5—15 procent såvitt angår lättvin. Denna prishöjning bör enligt förslaget i propositionen åstadkommas genom en uppräknig av gällande fasta avgift på starkvin och genom införande av fast avgift på lättvin. De fasta avgifterna bör lämpligen sättas till sådana belopp, att procentavgiften för båda slagen av viner blir enhellig, nämligen 36 procent.

I sammanhanget föreslås även erforderliga bestämmelser om schablontull för spritdrycker och vin, som införes av resande.

I propositionen tas även upp till behandling den särskilda utskänkningskatten på spritdrycker och regleringen av de ekonomiska villkoren för spritutskänkningskatten i övrigt. Enligt gällande ordning betraktas hela skillnaden mellan utskänkningspriset och utminuteringspriset i princip som skatt, därvid dock restauratörerna vid inleverans till kontrollstyrelsen av utskänkningskatt äger tillgodoräkna sig ersättning för kostnaden för utskänkningskattens handhavande. Kostnadsersättningen utgår i regel med 18 procent av dryckernas utskänkningsvärde. Speciella begränsningar i ersättningens storlek inträder om spritomsättningen överstiger en i förhållande till försäljningen av andra varor högre nivå. Vad särskilt angår trafikutskänkning eller tillfällig utskänkning till slutna sällskap är ersättningen fastställd till 12 procent. Ersättningen uppbäres i princip genom avräkning mot utskänkningskatten.

De ekonomiska villkoren för utskänkningskatten av starköl är även särskilt reglerade så till vida, att kontrollstyrelsen fastställer det högsta pris, som får uttas. Priserna vid utskänkning av vin är däremot inte föremål för någon särskild reglering.

I propositionen förordas nu att den särskilda regleringen av spritutskänkningskattens ekonomiska villkor slopas och att utskänkningskatten avskaffas ävensom att regleringen av utskänkningspriset på starköl häves. Bakom detta förslag ligger främst det förhållandet att prisrelationen mellan spritdrycker och viner i betydande mån förändrats till nackdel för vinerna genom att dessa, för vilka prissättningen varit fri, fått bära en större del av kostnadsstegringarna inom restaurangnäringen. Detta har i sin tur lett till en konsumtionsförskjutning mot starkare drycker. I valet mellan att utsträcka pris- och vinstregleringen till att omfatta även andra drycker än spritdrycker eller att helt slopa denna, har departementschefen på i propositionen angivna skäl förordat den senare lösningen. Därvid föreslås emellertid bl. a. att restauratörerna skall ha skyldighet att utforma sin prissättning så, att förtäring av drycker med högre alkoholhalt inte främjas och att utskänkningspriset inte får understiga utminuteringspriset på samma vara.

Till slut må särskilt omnämnas två särskilda ändringsförslag, som äger samband med spörsmål, som upptagits i propositionen nr 82 till innevarande års riksdag med förslag till förordning om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen m. m. Här åsyftas de i den förevarande propositionen föreslagna ändringarna och tilläggen *dels* i 2 § 3 mom. förordningen om skatt på sprit och vin, avseende odenaturerad teknisk sprit, *dels* i 22 kap. tulltaxan, avseende spritdrycker eller viner, vilka införes i den ordning som avses skola gälla för enstaka gåvoförsändelser från utlandet. Redan nu må framhållas, att ställning till dessa båda frågor kan tagas först i samband med behandlingen av proposition nr 82, varför desamma här lämnas åsido. Detta föranleder även vissa ändringar i de i den förevarande propositionen föreslagna ikraftträdandebestämmelserna.

De i propositionen uppdragna riktlinjerna för en omläggning av skattesatserna på sprit och vin ligger i linje med vad såväl bevillningsutskottet som riksdagen tidigare uttalat i flera sammanhang. Senast redovisade 1962 års bevillningsutskott i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 61 sin positiva inställning till en jämkning av gällande skattesatser i syfte att bringa dem i bättre överensstämmelse med målsättningen att främja en övergång till svagare drycker. Den i propositionen härutinnan gjorda avvägningen liksom anknytningen av höjningen av skattesatserna till den allmänna prisutvecklingen efter senaste höjningen i februari 1958 finner utskottet motiverad. Med det anförda får utskottet i princip tillstyrka den föreliggande propositionen. Det i motionen II: 752 framställda yrkandet om avslag å propositionen kan utskottet således inte biträda.

Med detta ställningstagande får syftet med de vid riksdagens början väckta motionerna I: 511 och II: 634 om höjning av skatten på rusdrycker även som motionen II: 440 om höjning av vin- och spritpriserna anses vara i huvudsak tillgodosett.

Med det anförda har utskottet även tagit ställning till yrkandet i motionerna I: 644 och II: 793, enligt vilket den nuvarande allmänna prisnivån i fråga om sprit och vin skulle bibehållas, dock med justering av skattesatserna enligt en med hänsyn till volymprocenten alkohol glidande skala, samt till det i motionen I: 642 väckta yrkandet om en grundavgift på spritdrycker med för liter 28 öre per volymprocent alkohol.

Vad angår skattesatserna på sprit och vin föreligger dessutom direkta yrkanden om ytterligare höjning utöver vad propositionen innebär. I motionerna I: 641 och II: 795 föreslås sålunda beträffande sprit en procentavgift av 54 procent på utminuteringspriset samt beträffande vin en grundavgift av 3 kronor 60 öre för starkvin och av 48 öre för lättvin. Förslaget får ses mot den bakgrunden att motionärerna i princip syftar till en höjning av nu gällande priser med 25 procent. Motionärerna i motionerna I: 643 och II: 794 baserar sitt förslag på en vid motionerna fogad bilaga, där skattesatserna anknutits till alkoholhalten, så att en starkare dryck konsekvent beskattas högre än en svagare. För renat brännvin har valts en skattesats som med 20 procent överstiger gällande skatt. Skattesatserna innebär även högre skatt än enligt propositionens förslag såvitt angår de billigaste stark- och lättvinerna. Vad som anförts i de här förevarande motionerna I: 641 och II: 795 samt I: 643 och II: 794 ger inte utskottet anledning frånträda sitt tidigare redovisade ställningstagande. Med det anförda får utskottet avstyrka nämnda motionsyrkanden.

I fråga om detaljutformningen av spritskatten vill utskottet förorda en mindre jämkning. Enligt utskottets mening bör den i propositionen uppdragna riktlinjen att anknyta beskattningen till dryckernas alkoholhalt fullföljas mera konsekvent. Utskottet föreslår därför att den i propositionen föreslagna fasta minimiavgiften av 9 kronor per liter avseende sprit slopas. Härigenom tillgodoses även syftet att främja en övergång från starkare till svagare alkoholdrycker.

I motionerna I: 641 och II: 795 samt I: 644 och II: 793 ävensom motionen I: 642 har också påyrkats följdenliga ändringar i tulltaxan, såvitt angår schablontullen för spritdrycker resp. viner, vilka införes i den ordning som avses i 12 § 4 mom. c) rusdrycksförsäljningsförordningen. Utskottet har tidigare avvisat motionärernas förslag om ändringar i skattesatserna enligt 2 § förordningen om skatt på sprit och vin. Med hänsyn härtill tillstyrker utskottet propositionens förslag i den del ändringar i tulltaxan behandlas i detta betänkande.

I motionerna I: 641 och II: 795 framföres slutligen krav på skyndsamt utredning rörande principerna för alkoholbeskattningen med beaktande av i motionerna anförda synpunkter och med inriktning på att förslag i frågan skall kunna föreläggas 1964 års riksdag. Utskottet vill i anledning härav erinra om att utskottet så sent som i december förra året i sitt här ovan återropade och av riksdagen godkända betänkande nr 61 tog ställning till motionsyrkanden om utredning rörande alkoholbeskattningens betydelse i nykterhetspolitiskt hänseende. Utskottet ansåg inte anledning förelägga att igångsätta en omfattande utredning rörande den framtida utformningen av beskattningen på dryckesområdet. Däremot förutsatte utskottet att de i motionerna anförda synpunkterna skulle komma att beaktas vid eventuella förslag från Kungl. Maj:t i fråga om beskattningen av alkoholhaltiga drycker. I detta läge anser utskottet sig icke nu böra tillstyrka det föreliggande utredningsyrkandet, så mycket mindre som ett förslag om höjning av alkoholbeskattningen nu föreligger, därvid även beaktats synpunkter, som framfördes av bevillningsutskottet förra året och som även återopats i de nu förevarande motionerna. Med det anförda avstyrker utskottet utredningsyrkandet i motionerna I: 641 och II: 795.

Utskottet behandlar härefter förslaget om avskaffande av utskänknings-skatten på spritdrycker och regleringen av de ekonomiska villkoren för sprit- och starkölsutskänknings. I motionerna I: 641 och II: 795 har yrkats avslag på propositionen beträffande samtliga förslag i denna del och att således gällande bestämmelser skall bibehållas.

Olägenheterna av den nuvarande regleringen på utskänkningsområdet har i takt med förskjutningarna i kostnadsläget och strukturförändringarna inom restaurangnäringen blivit alltmer framträdande. Sålunda har prisrelationen mellan olika drycker förändrats till fördel för de starkare dryckerna. Målsättningen för de nykterhetspolitiska strävandena får därigenom i väsentlig mån anses ha rubbats. Därtill kommer att den nuvarande regleringen kräver en omfattande redovisnings- och kontrollapparat, som är i behov av ytterligare utbyggnad, varigenom systemet tenderar att bli alltför komplicerat för såväl de kontrollerande myndigheterna som restaurangnäringen. Mot bakgrunden härav anser utskottet i likhet med departementschefen, att den speciella regleringen av de ekonomiska villkoren för utskänknings bör slopas. Härigenom torde det bli lättare än för närvarande att genom prissättningen tillgodose det nykterhetspolitiska intres-

set av att främja en övergång från starkare till svagare drycker och minska kostnadsbelastningen på de alkoholfria dryckerna. Den fria prissättningen och avskaffandet av utskänkningskatten får självfallet inte leda till att de uppdragna riktlinjerna för den nykterhetspolitiska målsättningen äventyras. Utskottet förutsätter således, att de ökade vinstmöjligheterna för restaurangnäringen inte medför att utskänkningskatten av spritdrycker får för stor omfattning i förhållande till annan omsättning. Härvidlag vilar ett stort ansvar på vederbörande restauratörer och deras organisationer. Utskottet vill dessutom understryka angelägenheten av att de kontrollerande myndigheterna med uppmärksamhet följer utvecklingen på området.

Med det anförda får utskottet, med tillstyrkande av propositionen i denna del, avstyrka motionerna I: 641 och II: 795 även i nu förevarande hänseende.

I motionen II: 302 har hemställts om utredning i syfte att avskaffa skatten på läskedrycker, bordsvatten och alkoholfritt vin för att främja övergång från alkoholhaltiga till alkoholfria drycker.

Utskottet vill i denna fråga framhålla att beskattningen av läskedrycker, som varit gällande sedan år 1940, inte tillkommit på grund av nykterhetspolitiska utan av fiskala skäl. Läskedrycksskatten är således närmast att jämställa med de särskilda varuskatterna. Frågan om läskedrycksbeskattningen är ur principiell synpunkt berörd i utskottets till innevarande års riksdag avgivna betänkande nr 16, som behandlar motionsyrkanden om avskaffande av vissa punktskatter, bl. a. läskedrycksskatten. Utskottet har i nämnda betänkande förordat, att de däri behandlade motionerna överlämnas till allmänna skatteberedningen för beaktande, och utskottets hemställan har godkänts av riksdagen. Med hänsyn härtill anser utskottet sig inte böra biträda yrkandet i motionen II: 302.

I övrigt har utskottet inte funnit anledning till erinran mot de i propositionen framlagda förslagen i vad desamma behandlas i detta betänkande.

Utskottets hemställan

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen — med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 90, i vad densamma behandlas i detta betänkande, icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas samt med avslag å de inbördes likalydande motionerna I: 641 av herr Bengtson m. fl. och II: 795 av herr Rimmerfors m. fl., I: 643 av fru Hamrin-Thorell m. fl. och II: 794 av herr von Friesen m. fl. samt I: 644 av herr Virgin m. fl. och II: 793 av herr Cassel m. fl. ävensom motionen I: 642 av herrar Gustaf Elofsson och Yngve Nilsson samt motionen II: 752 av herr Lundberg — måtte

1) antaga följande

Förslag

till

Förordning

angående ändring i förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin

Härigenom förordnas *dels* att 1 § samt 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 om skatt på sprit och vin¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges, *dels* att rubrikerna före 2 och 5 §§ samma förordning skola utgå, *dels* ock att 5—24 §§ nämnda förordning skola upphöra att gälla.

1 §.

Till staten skall enligt bestämmelserna i denna förordning erläggas omsättningsskatt för sprit och vin.

2 §.

1 mom. Skatten upptages vid detaljhandelsbolagets inköp av sprit och vin och utgår, där ej annat i 2 mom. stadgas,

a) för sprit *dels* med en grundavgift för liter motsvarande 30 öre för varje hel volymprocent alkohol, *dels* med en procentavgift motsvarande 50 procent av utminuteringspriset; samt

b) för vin *dels* med en grundavgift, såvitt avser vin med en alkoholhalt överstigande 14 volymprocent (starkvin), av 2 kronor 40 öre för liter och, såvitt avser annat vin (lättvin), av 24 öre för liter *dels* med en procentavgift motsvarande 36 procent av utminuteringspriset.

Utminuteringspriset utgöres — — — varornas utminuteringspris.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. De tidigare bestämmelserna skola alltjämt äga tillämpning beträffande förhållanden, som hänföra sig till tiden före ikraftträdandet.

2) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521); samt

3) antaga följande

Förslag

till

Förordning

om ändring i tulltaxan den 12 september 1958 (nr 475)

Härigenom förordnas, att tulltaxan den 12 september 1958 skall i angiven del erhålla ändrad lydelse på sätt framgår av härvid fogad bilaga.

¹ Senaste lydelse av 1 § samt 2 § 1 mom. se 1961: 182.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Bilaga

Kap. 22. Drycker, alkohol och ättika

A n m. För spritdrycker eller viner, vilka införas i den ordning som avses i 12 § 4 mom. c) rusdrycksförsäljningsförordningen, skall, där tullfrihet ej åtnjutes, tull utgå med följande belopp, räknat för helbutelj om 75 centiliter:

Cognac	40: —
Armagnac, brandy och eau-de-vie	36: —
Whisky	32: —
Andra spritdrycker, ej hänförliga till tulltaxenr 22.08	28: —
Vin:	
Musserande:	
champagne	14: —
annat	10: —
andra slag med en alkoholhalt:	
överstigande 14 volymprocent	10: —
icke överstigande 14 volymprocent	6: —

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 511 av herrar Bengtson och Per-Olof Hanson samt II: 634 av herr Wiklund m. fl.,

2) de likalydande motionerna I: 641 av herr Bengtson m. fl. och II: 795 av herr Rimmerfors m. fl.,

3) de likalydande motionerna I: 643 av fru Hamrin-Thorell m. fl. och II: 794 av herr von Friesen m. fl.,

4) de likalydande motionerna I: 644 av herr Virgin m. fl. och II: 793 av herr Cassel m. fl.,

5) motionen I: 642 av herrar Gustaf Elofsson och Yngve Nilsson,

6) motionen II: 302 av herr von Friesen och fröken Elmén,

7) motionen II: 440 av herrar Svensson i Kungälv och Zetterberg, samt

8) motionen II: 752 av herr Lundberg,

mätte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 28 mars 1963

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson, fröken Ranmark, herrar Stefanson, Oscar Carlsson, Gustaf Elofsson, Wärnberg, Lundström och Gösta Jacobsson; samt

från andra kammaren: herrar Gustafson i Göteborg, Kärrlander, Vigelso*, Engkvist, Christenson i Malmö, Magnusson i Borås, Andersson i Essvik, fru Holmqvist, herr Forsberg och fru Kristensson.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer*Beträffande omsättningsskatten för sprit och vin m. m.*

I) av herrar *Stefanson* och *Gustafson* i Göteborg, vilka bl. a. med hänsyn till inkomstutvecklingen i samhället ansett en större skattechöjning motiverad än den, som föreslås i propositionen, och att riksdagen därför måtte antaga de vid motionerna I: 641 av herr Bengtson m. fl. och II: 795 av herr Rimmerfors m. fl. fogade författningsförslagen i nedan berörda delar, innebärande en höjning av de nuvarande priserna på spritdrycker med ungefär 25 procent och även en höjning av vinpriserna utöver förslaget i propositionen.

Utskottet hade således under punkten A) bort hemställa,

A) att riksdagen med bifall till förenämnda motioner i denna del måtte

dels besluta att 2 § 1 mom. a) och b) förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin skall ha följande lydelse:

»a) för sprit dels med en grundavgift för liter motsvarande 30 öre för varje hel volymprocent alkohol, dock minst 9 kronor, dels med en procentavgift motsvarande 54 procent av utminuteringspriset; samt

b) för vin dels med en grundavgift, såvitt avser vin med en alkoholhalt överstigande 14 volymprocent (starkvin), av 3 kronor 60 öre för liter och, såvitt avser annat vin (lättvin), av 48 öre för liter dels med en procentavgift motsvarande 36 procent av utminuteringspriset.»

dels ock antaga följande

Förslag

till

Förordning

om ändring i tulltaxan den 12 september 1958 (nr 475)

Härigenom förordnas, att tulltaxan den 12 september 1958 skall i angiven del erhålla ändrad lydelse på sätt framgår av härvid fogad bilaga.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Kap. 22. Drycker, alkohol och ättika

— — — — —
Anm. För spritdrycker eller viner, vilka införas i den ordning som avses i 12 § 4 mom. c) rusdrycksförsäljningsförordningen, skall, där tullfrihet ej åtnjutes, tull utgå med följande belopp, räknat för helbutelj om 75 centiliter:

Cognac	44:—
Armagnac, brandy och eau-de-vie	40:—
Whisky	36:—
Andra spritdrycker, ej hänförliga till tulltaxenr 22.08	32:—
Vin:	
Musserande:	
champagne	14:—
annat	10:—
andra slag med en alkoholhalt:	
överstigande 14 volymprocent	11:—
icke överstigande 14 volymprocent	6:—

II) av herr *Gustaf Elofsson*, vilken — under åberopande av innehållet i motionen I: 642 av herrar *Gustaf Elofsson* och *Yngve Nilsson* — ansett att utskottet under punkten A) bort hemställa,

att riksdagen i anledning av motionen I: 642 måtte
dels besluta, att 2 § 1 mom. a) förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin skall ha följande lydelse:

»a) för sprit dels med en grundavgift för liter motsvarande 28 öre för varje hel volymprocent alkohol, dels med en procentavgift motsvarande 50 procent av utminuteringspriset; samt»

dels ock avslå Kungl. Maj:ts förslag till ändring i tulltaxan den 12 september 1958 (nr 475).

III) av herr *Magnusson* i Borås och fru *Kristensson*.

IV) av herr *Lundström* beträffande minimiavgiften å sprit, 9 kronor.

V) av herrar *Stefanson*, *Lundström*, *Gustafson* i Göteborg, *Vigelsbo* och *Christenson* i Malmö, vilka anfört följande:

Under senare år har frågan om en principiell omläggning av alkoholbeskattningen aktualiserats. Sålunda har t. ex. direktören *David Isaksson* framlagt ett uppmärksammat förslag om en beskattning i proportion till

berusningseffekten hos de olika dryckerna. I motionerna I: 643 av fru Hamrin-Thorell m. fl. och II: 794 av herr von Friesen m. fl. har yrkats omedelbar lagstiftning, som i huvudsak ansluter sig till direktören Isakssons förslag. Även om utskottet inte visat sig vara berett att nu tillstyrka en så genomgripande förändring av skattesystemet på denna punkt, bör enligt vår mening frågan skyndsamt prövas av en utredning, så att riksdagen får ett mera fullständigt material som grund för sin bedömning. En sådan utredning bör också söka att närmare belysa verkningarna av prishöjningar på alkoholdrycker inte endast beträffande den allmänna konsumtionen utan speciellt beträffande alkoholmissbrukarnas konsumtion. Därmed skulle bättre hållpunkter vinnas för en bedömning av alkoholbeskattningens höjd och avvägning. I motionerna I: 641 av herr Bengtson m. fl. och II: 795 av herr Rimmerfors m. fl. har en sådan utredning begärts.

Vi anser därför att utskottet under punkterna B 2) och 3) bort hemställa, att riksdagen i anledning av motionerna I: 641 och II: 795 samt motionerna I: 643 och II: 794 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en skyndsamt utredning rörande principerna för alkoholbeskattningen med beaktande av ovan anförda synpunkter.

Beträffande utskänkningsskatten m. m.

VI) av herrar *Stefanson* och *Gustafson* i Göteborg, vilka i denna del dels anfört följande:

Det i propositionen redovisade materialet är på denna punkt alltför bristfälligt för att kunna läggas till grund för ett beslut av riksdagen. 1959 års utskänkningsutredning, som enligt finansministerns direktiv ingående prövat denna fråga, förordade i sitt under senare delen av år 1961 avgivna betänkande att utskänkningsskatten tills vidare bibehålles. Utredningens ställningstagande och remissyttrandena över dess förslag i denna del har ej på ett tillfredsställande sätt redovisats för riksdagen. Riksdagen har därför inte blivit tillräckligt informerad rörande de olika, uppenbarligen motstridiga synpunkter, som kan läggas på denna fråga. Utskänkningsskatten byggs på den av riksdagen godtagna principen att någon vinst på spritutskänningen inte bör få förekomma. De förändringar av denna beskattning som på grund av ändrade förhållanden kan komma i fråga bör ej beslutas utan en noggrann prövning, som tar tillbörlig hänsyn till de nykterhetspolitiska synpunkterna. Vi yrkar därför avslag på propositionens hemställan i denna del.

dels ock ansett att utskottet under punkterna A 1) och 2) bort hemställa,

A 1) att riksdagen med bifall till motionerna I: 641 av herr Bengtson m. fl. och II: 795 av herr Rimmerfors m. fl. i denna del måtte besluta

a) att ingressen till förslaget till förordning angående ändring i förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin bort ha följande lydelse:

»Härigenom förordnas, att 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 om skatt på sprit och vin skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.»

b) att ordet »Skatten» i 2 § 1 mom. första ledet i Kungl. Maj:ts förslag till förordning angående ändring i förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin ersättes med ordet »Omsättningsskatt».

A 2) att riksdagen med bifall till motionerna I: 641 av herr Bengtson m. fl. och II: 795 av herr Rimmerfors m. fl. i denna del måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag om utskänkningsskattens slopande liksom samtliga därtill anknutna förslag och sålunda besluta bibehålla nu gällande regler på detta område.

Beträffande beskattningen av alkoholfria drycker

VII) av herrar *Stefanson, Lundström, Gustafson* i Göteborg och *Christenson* i Malmö, vilka — under åberopande av innehållet i motionen II: 302 av herr von Friesen och fröken Elmén — ansett, att utskottet under punkten B 6) bort hemställa,

att riksdagen med bifall till nämnda motion måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning rörande avskaffandet av skatten på läskedrycker, bordsvatten och alkoholfritt vin.

VIII) av herrar *Oscar Carlsson, Wärnberg* och *Engkvist*.